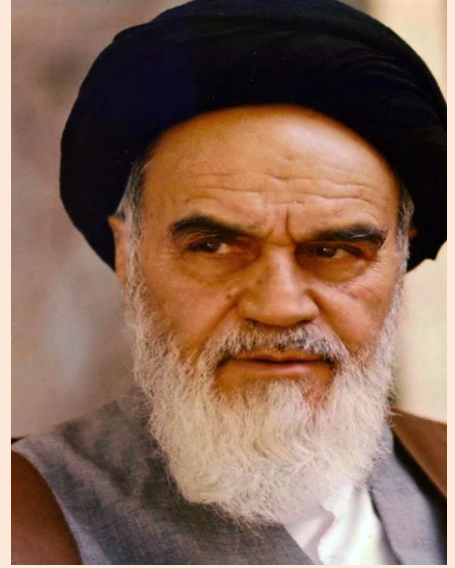

درنامه درس بیست و یکم (مطالعات اجتماعی)

(نهاد حکومت)

نهاد حکومت

ناحیه یک تبریز

سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۳۹۹

تهیه کنندگان:

رباب شوکتی زاد

لی لی اصل محمدی

قوه قضائیه

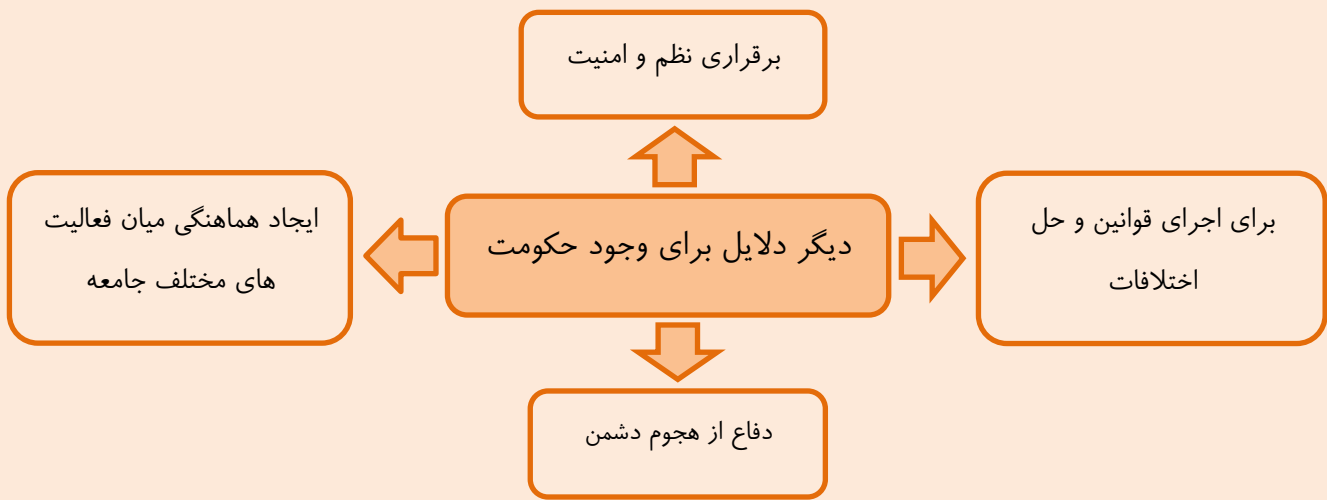

نیاز به حکومت

زندگی اجتماعی یک **ضرورت** است و انسان ها به تنهایی نمی توانند زندگی کنند و نیازهای مادی و معنوی خود را برطرف کنند؛ در نتیجه داشتن **حکومت** هم برای یک جامعه ضرورت است.

هیچ جامعه ای نمی تواند بدون حکومت باقی بماند زیرا :

- در زندگی اجتماعی نیازهای مشترکی وجود دارد.
- افراد برای تنظیم امور خود به قوانین و مقرراتی نیاز پیدا می کنند.

نتیجه گیری : بدون حکومت، جامعه دچار **اختلال** و **هرج و مرج** می شود.

وظایف حکومت

نهاد حکومت در همه کشورها وجود دارد.
حکومت ها تقریباً وظایف مشابهی بر عهده دارند.

نهاد حکومت ویژگی های مهم ارزشی و فرهنگی یک کشور را نمایان می سازد. بنابراین در معرفی کشورها و بیان هویت آنها از **نوع حکومت** آنها نیز یاد می شود.

برخی از مهم ترین وظایف حکومتها :

- وضع قوانین و مقررات
- اجرای قوانین
- برقراری نظم و امنیت
- رسیدگی به اختلافات و شکایت ها
- تعلیم و تربیت
- حفظ میراث فرهنگی
- سیاست گذاری فرهنگی
- عمران و آبادانی کشور
- ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم
- ایجاد هماهنگی بین فعالیت های مختلف اقتصادی و اجتماعی
- دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی*
- مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارند؛
- حمایت از گروههای خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان و از کار افتادگان.

* تمامیت ارضی: یعنی قلمرو یک کشور تجزیه ناپذیر است و مرزهای آن باید از حمله و تجاوز مصون بماند و کل سرزمین حفظ شود.

اسلام و حکومت

اسلام وجود حکومت را برای جامعه ضروری می داند.

سوال اینجاست که (چرا اسلام حکومت را برای جامعه ضروری می داند)؟

زیرا بسیاری از احکام الهی از جمله عدالت جز با تشکیل یک جامعه و حکومت الهی محقق نمی گردد.

مصدق نظر اسلام برای ضرورت حکومت الهی ← تشکیل حکومت اسلامی توسط پیامبر اکرم (ص) پس از هجرت از مکه به مدینه.

مبدأ قوانین و مقررات برپایی حکومت از دیدگاه اسلام ← حکمت و اراده خداوند
دو وسیله اصلی برای شناخت ارزشهای الهی و قوانین و مقررات اجتماعی ← عقل و وحی الهی

نمونه هایی از قوانین و ارزشهای اجتماعی اسلام عبارتند از :

ظلم نکردن	ایجاد شرایط مناسب برای رشد و تعالی	تأمین اجتماعی	عدالت
تلاش برای عمران و آبادی زمین	مسئولیت در قبال مظلومان	استقلال و نفی سلطه بیگانگان	آزادی انسانها از همه بندها و موانع سعادت

ضامن عدالت در جامعه **قانون الهی** است. ✍️

(۱) عدالت را بشناسند.

دو ویژگی مهم مجریان قوانین ✍️

(۲) به عدالت رفتار کنند.

هم از قوانین و ارزشهای الهی آگاهی داشته باشند.

در نتیجه برای حکومت و اداره امور جامعه فقط گروهی شایستگی دارند که ✍️

هم از نظر تقوا و عدالت از دیگر مردم بالاتر باشند.

پیامبران الهی

قرار دارند.

که در رأس این گروه

جانشینان پیامبران یعنی **امامان معصوم**

سوال اینجاست که در غیاب پیامبران الهی و امامان معصوم چه کسی شایستگی حکومت جامعه را دارند؟

پاسخ: افراد با **تقوا** و **عدالتی** که آگاهی لازم را به دستورات اسلام داشته باشد و بر اساس تجربه، حکمت و سیاست صحیح

بتوانند دستورات اسلام را به درستی بر شرایط و زمان های مختلف تطبیق دهند.

از پذیرش طاغوت و حکومت های غیر الهی خودداری کند.

وظیفه امت اسلامی ✍️

برای شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزشهای اسلامی از هیچ تلاش و مجاهدتی دریغ نورزد.

حکومت در کشور ما

نکاتی چند در مورد حکومت جمهوری اسلامی ایران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی:

بنیان گذار: امام خمینی (ره) 📄

جمهوری: نشان می دهد که حق انتخاب و مشارکت مردم در حکومت به رسمیت شناخته می شود. 📄

اسلامی: یعنی محتوای این حکومت اسلامی است و کشور با اصول و قوانین اسلام اداره می شود. 📄

مؤمن

زاممداران آن باید: 📄

معتقد به اسلام

متعهد به اجرای اسلام

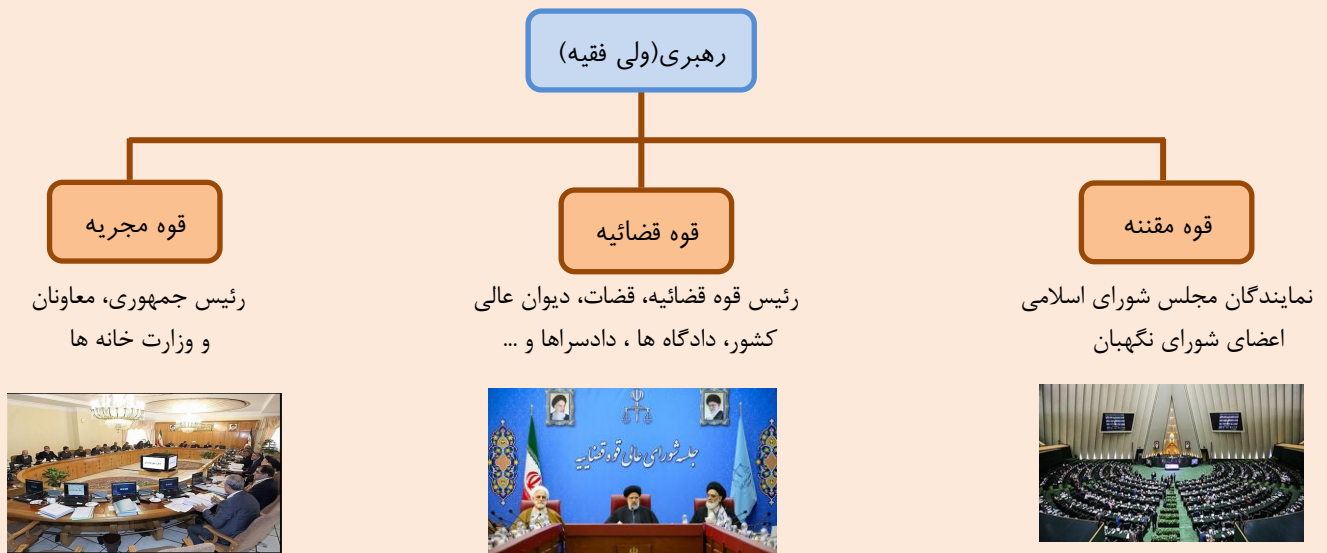
ارکان حکومت در جمهوری اسلامی ایران

بر طبق قانون اساسی، **مهم ترین رکن** حکومت جمهوری اسلامی **رهبری** آن است. ◀

سه قوه **مقننه**، **مجریه** و **قضائیه** تحت نظارت رهبری به اداره امور کشور می پردازند. ◀

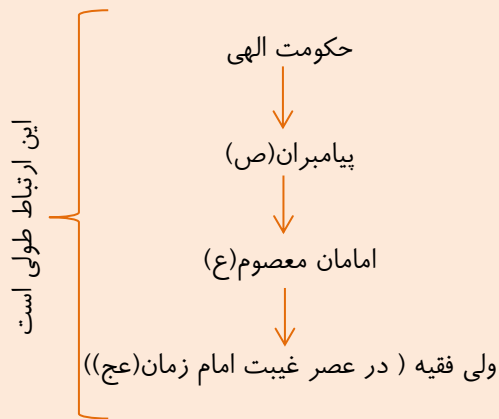
رهبری در جمهوری اسلامی ایران بر پایه **ولایت فقیه** است. ◀

بنابراین ارکان مهم حکومت جمهوری اسلامی عبارتند از:
 (۱) رهبری (۲) قوه مقننه (۳) قوه مجریه (۴) قوه قضائیه

ولایت به معنای سرپرستی است و از دیدگاه اسلام و پیامبران (ص) و امامان معصوم (ع) از طرف خداوند نمایندگی دارند که مردم را سرپرستی کنند.

- عادل
- باتقوا
- شجاع
- آگاه به زمان است.
- مدیر
- مدیر

اختیارات و وظایف رهبر

- رهبر، مدیریت کلان و ارزشی کشور را بر عهده دارد (یعنی مراقب حرکت کلی کشور است تا از اهداف و ارزشهای انقلاب اسلامی، منحرف نشود).
- اصل ۱۱۰ قانون اساسی به وظایف و اختیارات رهبر پرداخته است.

بر طبق اصل ۱۱۰ قانون اساسی ، برخی از مهم ترین وظایف و اختیارات رهبر جمهوری اسلامی عبارتند از:

که تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها

که فرماندهی کل نیروهای مسلح

فقهای شورای نگهبان

رئیس قوه قضائیه

رئیس سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی

ایران فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی

فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

که نصب و عزل و قبول استعفای

که عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی ...

در نظام جمهوری اسلامی ، علاوه بر رهبری و قوای سه گانه، نهادهای دیگری در اِعمال حاکمیت مشارکت دارند؛

از جمله

مجلس خبرگان رهبری

شورای نگهبان

مجمع تشخیص مصلحت نظام

شورای عالی امنیت ملی

شورای عالی انقلاب فرهنگی

شوراهای اسلامی شهر و روستا

- از آنجا که نوع حکومت در کشور ما **جمهوری** است.
 - و **مردم** باید در شئون مختلف حکومت نقش و مشارکت داشته باشند.
- در **قانون اساسی** تشکیل شوراهای اسلامی شهر، شهرستان و استان مورد توجه قرار گرفته است.

اعضای این شوراها را **مردم منطقه** انتخاب می کنند. طبق **اصل ۶ قانون اساسی** اعضای شورای شهر و روستا از میان اهالی همان منطقه و با رأی مردم همان روستا و شهر انتخاب می شود. (به عنوان مثال اعضای شورای اسلامی شهر تبریز را مردم تبریز انتخاب می کنند.)

جلسه شورای اسلامی شهر تبریز

هدف از تشکیل شوراهای اسلامی شهر و روستا: با همکاری مردم برای پیشبرد برنامه های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و عمرانی با توجه به شرایط و مقتضیات هر منطقه تلاش می کنند.

جلسه شورای اسلامی شهر تهران

پاسخ فعالیت های درس ۲۱

فعالیت

۱- با توجه به آنچه در سال های قبل درباره قوه مقننه، قضائیه و مجریه خوانده اید، چند مورد از مهم ترین وظایف حکومت را که در صفحه قبل نوشته شده، انتخاب کنید و بگویید از وظایف کدام قوه است؟

پاسخ

- وضع قوانین و مقررات (قوه مقننه)
- اجرای قوانین (قوه مجریه)
- برقراری نظم و امنیت (قوه قضائیه)
- رسیدگی به اختلافات و شکایت ها (قوه قضائیه)
- تعلیم و تربیت (قوه مجریه)
- حفظ میراث فرهنگی (قوه مجریه)
- سیاست گذاری فرهنگی (قوه مجریه)
- عمران و آبادانی کشور (قوه مجریه)
- ایجاد وسایل و امکانات لازم برای رفع نیازهای معیشتی، اجتماعی و اقتصادی مردم (قوه مجریه)
- ایجاد هماهنگی بین فعالیت های مختلف اقتصادی و اجتماعی (قوه مجریه)
- دفاع از کشور و حفظ تمامیت ارضی* (تمامی قوا زیر نظر مقام رهبری)
- مدیریت منابع طبیعی و ثروت هایی که به عموم مردم تعلق دارند؛ (قوه مجریه)
- حمایت از گروههای خاص و نیازمند مانند کودکان بی سرپرست، معلولان و از کار افتادگان. (قوه مجریه و قوه مقننه)

فعالیت

۲- چرا مبدأ اصلی قوانین برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام، حکمت و اراده خداوند است؟

پاسخ

چون از دیدگاه اسلام حکومت از آن خداوند است و از آنجایی که کل جهان مخلوق خداوند تواناست و همه چیز

تحت حاکمیت خداوند قرار دارد و با پیروی از دستورات الهی انسانها به سوی کمال حرکت می کنند ، بنابر این از دیدگاه اسلام، مبدأ اصلی قوانین حکومت نیز، حکمت و اراده خداوند می باشد.

فعالیت

۳- با مطالعه آیات قرآن کریم در صفحه قبل ، دیدگاه اسلام را درباره ماهیت حکومت بیان کنید.

پاسخ

از دیدگاه اسلام حاکمیت مطلق از آن خداست و خداوند متعال از طریق وحی حکومت را به پیامبران نازل فرموده است و تنها حکومتی مورد پذیرش درگاه خداوند قرار می گیرد که در آن ، ایمان به خدا و پیروی از رسول و اولیاء او باشد.

فعالیت

۴ - تحقیق کنید پس از انقلاب اسلامی تا کنون ، چه انتخابات هایی و با چه تعداد در کشور برگزار شده است؟

پاسخ

دانش آموزان محترم لطفاً در گروههای خود تقسیم وظیفه نموده و هر کدام یکی از انتخابات را از سال ۵۷ تا کنون مورد بررسی قرار دهید.

- همه پرسى تعیین نظام سیاسى

- همه پرسى قانون اساسى

- انتخابات ریاست جمهوری (هر ۴ سال یکبار) - اولین انتخاب ریاست جمهوری در سال ۱۳۵۸

- انتخابات نمایندگان مجلس شورای اسلامی (هر ۴ سال یک بار) - اولین دوره انتخاب نمایندگان مجلس در سال ۱۳۵۸

- انتخابات مجلس خبرگان (در صورت نیاز و فوت یکی از اعضای مجلس خبرگان)

- انتخابات شورای اسلامی شهر و روستا (هر ۴ سال یکبار) - اولین دوره انتخابات شورای اسلامی شهر و روستا در سال

۱۳۷۷ برگزار گردید

فعالیت

۵ - حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگی هایی دارد؟ ویژگیهای رهبر در حکومت جمهوری اسلامی کدام اند؟

پاسخ

قسمت اول: ویژگی های حکومت جمهوری اسلامی:

(۱) بر اساس انتخاب و مشارکت مردم است و در آن مشارکت مردم به رسمیت شناخته می شود. (مردمی بودن)

۲) حکومت جمهوری اسلامی بر پایه دستورات الهی اداره می شود .

قسمت دوم: ویژگی های رهبر در حکومت جمهوری اسلامی:
طبق اصل ۵ قانون اساسی ویژگیهای رهبر عبارتند از: فقیه عادل و باتقوا ، آگاه به زمان ، شجاع ، مدیر و مدبر

❖ فعالیت

۶- در روزنامه ها یا مجلات، یک یا چند مورد از توصیه های رهبر جمهوری اسلامی ایران به کارگزاران حکومتی را درباره امور مختلف کشور جستجو کنید و بنویسید.

- انجام فعالیت به عهده دانش آموزان عزیز است که با مراجعه به پایگاه اطلاع رسانی حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله خامنه ای گزیده سخنان را جمع آوری کرده و برای ارائه در کلاس آماده نمایند.

❖ فعالیت

۷- درباره یکی از نهادهایی که در اعمال حاکمیت (غیر از رهبری و قوای سه گانه) نقش دارند، تحقیق کنید و برخی از مهم ترین وظایف آنها را در کلاس بیان کنید.

- انجام این فعالیت به عهده دانش آموزان عزیز می باشد که با تقسیم وظایف در گروههای خود ، درباره نهادهایی که در متن کتاب به آنها اشاره شده است تحقیق کرده و گزارش آن را در کلاس ارائه نمایند.

❖ فعالیت

۸- درباره فعالیت های اخیر شورای اسلامی شهر یا روستای خود تحقیق کنید و مهم ترین اقدام هایی را که شورا برای پیشرفت منطقه شما انجام داده است ، در کلاس و با راهنمایی معلم خود ، به بحث بگذارید.
- انجام این فعالیت به عهده دانش آموزان عزیز می باشد.

سوالات مهم درس ۲۱

۱) من کیستم؟

➤ بنیان گذار حکومت جمهوری اسلامی در ایران هستم:

➤ مدیریت کلان و ارزشی کشور را بر عهده دارم:

۲) مصداق و مثالی برای لزوم تشکیل حکومت در اسلام بنویسید.

○ ص ○ غ

۳) قوای سه گانه تحت نظارت رهبر، امور جامعه را اداره می کنند.

۴) در نظام سیاسی کشور عزیزمان کدام کلمه بیانگر این است که حق انتخاب و مشارکت مردم، به رسمیت شناخته می شود؟

۵) مبدأ قوانین و مقررات برای برپایی حکومت از دیدگاه اسلام چیست؟

۶) عزل و نصب کدام مقامهای کشور بر عهده رهبر می باشد؟

الف) رئیس جمهور ○ ب) رئیس مجلس شورای اسلامی ○ ج) رئیس قوه قضائیه ○ د) هر سه مورد ○

۷) کدام اصل قانون اساسی به شرایط و ویژگیهای رهبر اشاره می کند؟

الف) اصل ۴۰ قانون اساسی ○ ب) اصل ۱۱۰ قانون اساسی ○ ج) اصل ۱۵ قانون اساسی ○ د) اصل ۵ قانون اساسی ○

۸) زمامداران حکومت جمهوری اسلامی چه ویژگیهایی باید داشته باشند؟

۹) طبق اصول قانون اساسی در غیبت امام زمان (عج) سرپرستی جامعه اسلامی بر عهده کیست؟ و چه شرایطی برای این مقام تعیین گردیده است؟

۱۰) دانش آموزان در کلاس در مورد ارزش های الهی و قوانین و مقررات اجتماعی بحث و گفتگو می کنند. آنها از چه ابزاری برای این شناخت باید استفاده کنند؟

۱۱) به جز مقام رهبری و قوای سه گانه، چه نهادهایی را می شناسید که در اعمال حاکمیت در کشورمان مشارکت دارند؟

۱۲) در مورد نحوه انتخاب اعضای شورای اسلامی شهرتان و وظیفه آنها چه می دانید؟

۱۳) از وظایف و اختیارات رهبر به ۳ مورد اشاره کنید.

۱۴) از دیدگاه اسلام چه کسانی از طرف خداوند نمایندگی دارند که مردم را سرپرستی کنند؟

۱۵) نهاد حکومت در همه کشورها وجود دارد و حکومت‌ها تقریباً وظایف مشابهی بر عهده دارند. ص غ

۱۶) وظیفه امت اسلامی در مورد حکومت چیست؟

۱۷) عزل و نصب کدام افراد به عهده رهبر است؟

- الف) اعضای شورای نگهبان - رئیس قوه قضائیه - رئیس سازمان صدا و سیما - رئیس مجلس شورای اسلامی
ب) رئیس قوه قضائیه - اعضای شورای نگهبان - رئیس سازمان صدا و سیما - فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی
ج) رئیس جمهور - اعضای شورای نگهبان - رئیس سازمان صدا و سیما - فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی
د) رئیس قوه قضائیه - رئیس سازمان صدا و سیما - فقهای شورای نگهبان - فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی

پاسخ سوالات

۱) امام خمینی (ره)

➤ رهبر

۲) تشکیل حکومت توسط پیامبر اکرم (ص) پس از هجرت از مکه به مدینه.

۳) ص

۴) کلمه جمهوری

۵) حکمت و اراده خداوند

۶) ج) رئیس قوه قضائیه

۷) اصل ۵ قانون اساسی

۸) مؤمن - معتقد به اسلام - متعهد به اجرای اسلام

۹) بر عهده ولی فقیه است - فقیه عادل و با تقوا - آگاه به زمان - شجاع - مدیر و مدبر

۱۰) عقل و وحی

۱۱) مجلس خبرگان رهبری - شورای نگهبان - مجمع تشخیص مصلحت نظام - شورای عالی امنیت ملی - شورای عالی انقلاب

۱۲) شورای شهرمان را مردم شهر انتخاب کرده اند . وظیفه اعضای شورای اسلامی این است که با همکاری مردم در پیشبرد برنامه های فرهنگی و اقتصادی و عمرانی منطقه تلاش کنند.

۱۳) ۱) تعیین سیاست های کلی نظام و نظارت بر حسن اجرای آنها

۲) فرماندهی کل نیروهای مسلح

۳) نصب و عزل و قبول استعفای فقهای شورای نگهبان - رئیس قوه قضائیه - رئیس سازمان صدا و سیما

جمهوری اسلامی ایران - فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی - فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

۴) عفو یا تخفیف مجازات محکومان در حدود موازین اسلامی ...

۱۴) پیامبران الهی و امامان معصوم (ع)

۱۵) ص

۱۶) امت اسلامی باید از پذیرش طاغوت و حکومت های غیر الهی خودداری کند و برای شکل گیری امامت و ولایت الهی بر اساس موازین و ارزشهای اسلامی از هیچ تلاش و مجاهدتی دریغ نوزد.

۱۷) د) رئیس قوه قضائیه - رئیس سازمان صدا و سیما - فقهای شورای نگهبان - فرماندهان نیروهای نظامی و انتظامی

با آرزوی موفقیت و سلامتی برای دانش آموزان عزیز و پر تلاش میهنمان